13/01/2020

Κωστής Παλαμάς

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Έλληνας ποιητής, δοκιμιογράφος, κριτικός λογοτεχνίας, διηγηματογράφος και θεατρικός συγγραφέας, από τις σπουδαιότερες πνευματικές φυσιογνωμίες του νέου Ελληνισμού. Αποτέλεσε κεντρική μορφή της λογοτεχνικής «γενιάς του 1880» και της αποκαλούμενης «Νέας Αθηναϊκής Σχολής», η οποία συσπείρωνε νέους ποιητές που αντιδρούσαν στις υπερβολές του αθηναϊκού ρομαντισμού και ενδιαφέρονταν για την καθιέρωση της δημοτικής στον ποιητικό λόγο. Στο ποιητικό του έργο, που ξεπερνά τις είκοσι συλλογές, κυριαρχεί η Ελλάδα ως ιδανικό και αντικείμενο αγάπης, η πορεία του ελληνικού έθνους μέσα στους αιώνες, η προσπάθεια δημιουργικής αφομοίωσης του αρχαιοελληνικού πνεύματος και της λαϊκής παράδοσης και το πνεύμα της οικουμενικότητας του ελληνικού πολιτισμού.

Ο Κωστής Παλαμάς γεννήθηκε στην Πάτρα στις 13 Ιανουαρίου του 1859 και καταγόταν από παλαιά μεσολογγίτικη οικογένεια, που είχε να επιδείξει εθνικούς αγωνιστές και πνευματικούς δημιουργούς. Σε ηλικία επτά ετών έμεινε ορφανός

από πατέρα και μητέρα και πήγε να ζήσει στο Μεσολόγγι με τον θείο του Δημήτριο Παλαμά. Στο Μεσολόγγι, που τόσο αγάπησε και τραγούδησε νοσταλγικά, έζησε έως το 1875, οπότε έφυγε για την Αθήνα και γράφτηκε στη Νομική Σχολή. Δεν άργησε να καταλάβει, πως η πραγματική του κλίση ήταν η ποίηση και εγκαταλείποντας τις σπουδές του αφοσιώθηκε ολόψυχα στην τέχνη του λόγου και ιδιαίτερα του ποιητικού. Άλλωστε, από τα εννιά του χρόνια έγραφε στίχους και διάβαζε Έλληνες και ξένους ποιητές.

Το 1879 άρχισε να δημοσιογραφεί στις εφημερίδες και τα περιοδικά του καιρού του και το 1886 τύπωσε την πρώτη του ποιητική συλλογή με τίτλο Τραγούδια της Πατρίδος μου. Στο βιβλίο αυτό, όπως και στα άλλα δύο που ακολούθησαν, Ο Ύμνος στην Αθηνά (1889) και Τα μάτια της ψυχής (1992), ο Παλαμάς φανερώνει τις πρώτες νεανικές του προσπάθειες, προικισμένος με πλούσια ευγένεια και ευαισθησία. Μαζί με τον Δροσίνη, τον Πολέμη και άλλους ποιητές της Νέας Σχολής, χρησιμοποιεί τη δημοτική γλώσσα, σε αντίθεση με τους ρομαντικούς καθαρευουσιάνους ποιητές, Σούτσο, Βασιλειάδη, Παράσχο και άλλους.

Στις 27 Δεκεμβρίου του 1887 παντρεύτηκε τη Μαρία Βάλβη, γόνο πολιτικής οικογένειας του Μεσολογγίου, με την οποία απέκτησε τρία παιδιά, τον Λέανδρο (1891-1958), τη Ναυσικά και τον Άλκη. Στις 15 Οκτωβρίου 1897, ο Παλαμάς διορίστηκε γραμματέας του Πανεπιστημίου Αθηνών, σε ένδειξη τιμής για το ποιητικό του έργο. Γι’ αυτό και οι εφημερίδες του καιρού (Εστία, Άστυ, Ακρόπολις), επαίνεσαν ζωηρότατα την απόφαση του τότε Υπουργού Παιδείας, Ανδρέα Παναγιωτόπουλου, βρίσκοντας την ευκαιρία να εγκωμιάσουν τον ποιητή. Λέγεται ότι, όταν ο Παλαμάς παρουσιάστηκε να αναλάβει υπηρεσία, ο τότε πρύτανης του Πανεπιστημίου, Αλκιβιάδης Κρασσάς, του είπε: «Ελπίζω, κύριε Παλαμά, τώρα που έχετε μια αξιοπρεπή θέση, ότι θα παύσετε… να γράφετε ποιήματα». Ευτυχώς, η ελπίδα του διαπρεπούς αστικολόγου της εποχής εκείνης διαψεύστηκε και η ελληνική τέχνη κέρδισε μια κορυφαία ποιητική φυσιογνωμία.

Τον ίδιο χρόνο με τον διορισμό του εκδίδει τη συλλογή Ίαμβοι και Ανάπαιστοι, που αποτελεί σταθμό στο έργο του. Στο μικρό αυτό βιβλίο, ο ποιητής δείχνει πιο ώριμος, έχει προσωπικό τόνο, δίνει λιτά και επιγραμματικά τις συγκινήσεις που του χαρίζει ο κόσμος της ιστορίας και της ζωής, όπως επισημαίνει η ποιήτρια Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη. Ο θάνατος του μικρού παιδιού του, του Άλκη, συντρίβει την πατρική του καρδιά, που ζητά τη λύτρωση στην ποίηση. Γράφει τότε τον Τάφο (1898), «τα λυρικά αυτά δάκρυα, που αποκρυσταλλώθηκαν σε σταλακτίτες», όπως γράφει ο κριτικός Ανδρέας Καραντώνης.

Το 1904 ο Παλαμάς κυκλοφορεί την ποιητική συλλογή Ασάλευτη Ζωή, έργο ωριμότητας του ποιητή, όπου η αγνή συγκίνηση δένεται σφιχτά με το στοχασμό

και τη γλαφυρότητα του στίχου. Ακολουθούν ποιητικές συλλογές, όπως Οι καημοί της λιμνοθάλασσας, Πολιτεία και Μοναξιά, Οι Βωμοί και οι δύο μεγάλες επικές συνθέσεις του Ο δωδεκάλογος του γύφτου (1907) και Η φλογέρα του Βασιλιά (1910), που τον ανεβάζουν στην κορυφή του ποιητικού Παρνασσού. Τελευταία του ποιητική συλλογή Οι νύχτες του Φήμιου (1935).

Εκτός από ποίηση, ο Παλαμάς έγραψε ένα θεατρικό έργο, την Τρισεύγενη (1903), που ξεχωρίζει για τη γνήσια ποιητική συγκίνηση, μια σειρά διηγημάτων με καλύτερο τον Θάνατο του Παληκαριού και πλήθος κριτικών δοκιμίων. Το 1926 έγινε μέλος της Ακαδημίας Αθηνών και το 1930 πρόεδρός της. Το 1934 ήταν υποψήφιος για το Νόμπελ Λογοτεχνίας, καθώς η φήμη του είχε προ πολλού διαβεί τα σύνορα του ελληνικού κράτους. Ιδιαίτερα τον απασχόλησε το Γλωσσικό Ζήτημα. Υπήρξε ένθερμος υποστηρικτής της δημοτικής και κορυφαία μορφή του δημοτικιστικού κινήματος με το κύρος του, αλλά και με τις κυρώσεις που υπέστη για τον γλωσσικό του αγώνα (προσωρινή απομάκρυνσή του από το πανεπιστήμιο). Αξιοσημείωτη ήταν η στάση του στα Ευαγγελικά και τα Ορεστειακά.

Ο Κωστής Παλαμάς πέθανε στις 27 Φεβρουαρίου του 1943 και η κηδεία του την επομένη στο Α’ Νεκροταφείο Αθηνών εξελίχθηκε σε αντικατοχικό συλλαλητήριο.

Η συνεισφορά του Κωστή Παλαμά στα ελληνικά γράμματα υπήρξε τεράστια. Ανανέωσε σημαντικά την ποιητική μορφή, αξιοποιώντας στο έπακρο τις δυνατότητες της λογοτεχνικής μας παράδοσης, από τον Όμηρο και τον Ρωμανό τον Μελωδό, ως τον Κάλβο, τον οποίο καθιέρωσε, και το δημοτικό μας τραγούδι. Παράλληλα, έκανε ένα τεράστιο λογοτεχνικό άνοιγμα προς τις λογοτεχνίες της Ευρώπης, μπολιάζοντας την ποίησή του με τα σύγχρονα ρεύματα του Παρνασσισμού, του Συμβολισμού και του Ρεαλισμού. Με αγνό πανανθρώπινο ιδεαλισμό και πηγαία λυρική πνοή, ο Παλαμάς δημιούργησε μια ολόκληρη εποχή κι έγινε δάσκαλος στις νεώτερες γενιές. Δίκαια, λοιπόν, θεωρείται, ύστερα από τον Διονύσιο Σολωμό, ο δεύτερος εθνικός μας ποιητής.

Πηγή: sansimera.gr